Republica Moldova

Comisia Națională de Integritate

/

Autoritatea Națională de Integritate

RAPORT ANUAL DE ACTIVITATE - 2016

Chișinău, 2017

SUMAR

1. **Cuvânt înainte 3-4**

2. **Reforma instituțională : de la Comisie la Autoritate ……5-6**

3. **Activitatea de control a Autorității Naționale de Integritate ……6-10**

4. **Recepționarea declarațiilor ……11-12**

5. **Comunicarea cu subiecții declarării ……12**

6. **Transparența instituțională ……12-13**

7. **Monitorizarea practicii judiciare ……13-14**

8. **Managementul resurselor umane ……14-15**

9. **Executarea bugetului ……15-16**

10. **Cooperarea națională și internațională ……16-17**

11. **Deficiențe și soluții ……17-18**

1. Cuvânt înainte

Făcând o retrospectivă a instituirii în Republica Moldova a responsabilizării privind integritatea subiecţilor declarării, consider, că obiectivul iniţial stabilit - de formare a unei instituţii naţionale ce ar activa în domeniul de control a averii şi intereselor personale a funcţionarilor şi demnitarilor, fapt iniţiat prin crearea Comisia Naţională de Integritate, la modul general – a fost înfăptuită. Experienţa a demonstrat necesitatea şi importanţa acestei structuri, demonstrându-se că o asemenea structură este extrem de necesară.

S-a lucrat mult pe segmentul respectiv, mai mulţi ani fiind identificat consensul la poziţia Integritate Instituţională şi personală, iar asigurarea standardului transparenţei serviciului public a devenit un slogan practic şi nu doar unul declarativ.

Ritmul activităţii la care a ajuns Comisia a spart stereotipurile existente în raport cu importanţa şi viabilitatea acestei instituţii. Comisia devenise un instrument de implementare a anumitor metode avansate de prevenire a corupţiei.

Comisia Naţională de Integritate **a creat disconfortul** pentru unii demnitari şi funcţionari publici, fapt ce reprezintă un factor important de tranziţie către o societate integră şi transparentă.

Totodată, experienţa în domeniu a semnalat necesitatea reformării structurale şi a bazei legislative întru sporirea eficienţei instituţiei în ansamblu. Aşadar, un pas extrem de important a fost modificarea bazei legislative, pentru a schimba forma de activitate de la decizii colegiale, la cea de responsabilizare a factorului uman – inspectorii de integritate. Acest lucru s-a produs atunci când Parlamentul a votat un nou pachet de legi şi a avut loc constituirea Autorităţii Naţionale de Integritate.

***Pachetul de integritate** a fost aprobat de către Parlament la 17 iunie 2016 şi acest set de legi conţine în sine un şir de aspecte benefice, prin crearea Autorităţii Naţionale de Integritate şi eficientizarea activităţii acesteia în baza schimbării formei de activitate şi creării corpului inspectorilor de integritate, precum şi depunerii declaraţiilor on-line e.t.c.*

Consolidarea capacităţilor instituţionale ale Autorităţii Naţionale de Integritate ar consta şi în elaborarea şi fortificarea unui mecanism de declarare a averilor, conflictelor de interese, incompatibilităţilor şi restricţiilor în format on-line, fapt ce ar facilita procesul respectiv.

În contextul creării şi implementării Sistemului E-integritate ANI prin semnarea cu Centru de Guvernare Electronică şi alţi actori ai Acordului de accesare şi utilizare a platformei de interoperabilitate, vor fi furnizate date între instituţii precum:

Serviciul Fiscal, CNAS, Poliția de Frontieră, ÎS „Cadastru", ÎS „Registru" și altele în vederea asigurării conectivității datelor în cadrul sistemului M-conect, dar și a metodelor pentru integrarea Sistemului e-Integritate la platforma a 16 autorități, practicând schimbul de date în baza platformei M-Connect și protocoalelor specifice acesteia.

Convingerea mea este, că procesul de depunere a declarațiilor on-line este ireversibil, modern, practicat deocamdată de un număr redus de state și va fi aplicabil în Republica Moldova din ianuarie 2018, fapt pentru care sunt mândru și împlinit.

Un alt aspect extrem de important, după părerea mea, este și inițiativa elaborării unui Tratat regional, în vederea identificării averilor nejustificate ale subiecților declarării amplasate peste hotarele Republicii Moldova și a averilor nejustificate ale subiecților declarării din țările parte a Tratatului, deținute pe teritoriul țării noastre.

Anii precedenți au avut loc mai multe întâlniri de lucru pentru a identifica, la nivel instituțional, instrumente de creare a mecanismul de implementare a ideii sus-menționate. În 2016, la Sofia, Republica Bulgaria am prezentat țara noastră la un asemenea for, reușindu-se de a apropia ideea semnării unui Tratat regional, prin intermediul căruia va putea fi setat mecanismul de verificare a averilor nejustificate în țările parte a Tratatului dat.

Concomitent, schimbul de informații la nivel operațional va fi efectuat și în baza Aranjamentului de Cooperare Administrativă semnat între Republica Moldova și Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF). În baza Acordului respectiv au fost stabilite contacte cu investigatorii OLAF, care au tangențe cu verificarea implementării proiectelor UE în RM, ce vor servi drept canale de comunicare și schimb de date. La fel, au fost semnate Acorduri de cooperare între Republica Moldova și instituțiile omoloage din UE. În baza acestor Acorduri se va efectua schimbul de date necesare.

Rămân ferm convins, că reușita de implementare a culturii de integritate în Republica Moldova poate fi asigurată doar prin adevăr, iar eforturile noastre vor justifica și fortifica oportunitatea reformării, în ansamblu, a sistemului național de integritate și anticorupție, precum și a Autorității Naționale de Integritate, în particular.

Cu deosebit respect,

Anatolie DONCIU,
Președinte al Autorității Naționale de Integritate

2. Reforma instituțională : de la Comisie la Autoritate

Înființarea, la 19 decembrie 2011, a Comisiei Naționale de Integritate a constituit un proiect ambițios, generat de aspirațiile Republicii Moldova de a adera la Comunitatea Europeană. Or, prerogativele și cerințele Uniunii Europene, prin care se aprofundează democrația, se fac posibile, în special, prin educarea și creșterea conștiinței tuturor celor care exercită autoritatea publică față de ceea ce se numește **integritate**.

Doar o instituție specializată, cu atribuții exclusive, susținută activ şi hotărât, poate contribui la atingerea obiectivelor de prevenire a corupţiei prin mijloace administrative: declararea pe propria răspundere a veniturilor și proprietăților, a intereselor personale, a conflictelor de interese, incompatibilităților, precum și prin respectarea legislației privind regimul juridic al cadourilor.

Presiunea internă a persoanelor cu viziuni reformiste din sistem şi a celor din societatea civilă, care au insistat asupra unor cereri în zona anticorupţie, a servit drept catalizator al procesului de creare a instituţiei specializate cu atribuţii în materie de control al averilor, intereselor personale şi conflictelor de interese ale demnitarilor, funcționarilor de stat şi altor persoane publice.

Evident, fără voinţă politică, nu ar fi avut loc nicio schimbare în arhitectura sistemului naţional de integritate pentru ca Comisia Naţională de Integritate să fie formată, să se integreze activ în acest sistem şi să se lanseze în realizarea atribuţiilor şi sarcinilor consacrate.

Prin aceste măsuri, Republica Moldova a realizat prevederile articolului 8 al Convenţiei ONU împotriva corupţiei din 2003, ratificată la 06.07.2007 prin Legea nr. 158-XVI, care solicită statelor „... *să iniţieze, în concordanţă cu legile locale, măsuri şi sisteme care să ceară funcţionarilor publici să facă declaraţii către autorităţile desemnate cu privire la alte activităţi prestate în afara celor desemnate de funcţia publică, alte slujbe, investiţii, proprietăţi sau cadouri substanţiale sau beneficii din care ar putea rezulta un conflict de interese*”.

Ghidată de recomandările Uniunii Europene care, în speță, prevăd, că „… *ţara candidată să fi dobîndit stabilitatea instituţiilor, care garantează buna funcţionare a democraţiei, justiţiei şi respectarea drepturilor omului…*”, Comisia Naţională de Integritate şi-a asumat responsabilităţi pentru o misiune extrem de complicată, dar, în același rând, nobilă și importantă, în perioada definirii parcursului european al Republicii Moldova.

Astfel, Comisia a reușit să devină mentorul național în cultivarea integrității publice, standardelor de transparenţă în exercitarea funcţiei şi demnităţii publice - un proiect de succes al Republicii Moldova în procesul de democratizare în care este angajată ţara.

Pe parcursul activității Comisiei, a fost creat un impresionant arsenal de instrumente legale pentru transparență şi responsabilitate anticorupție, concomitent, fiind identificate şi anumite impedimente la capitolul eficienței luptei împotriva corupției.

În acest sens, s-au impus soluții concrete, reglementate de lege, care să acționeze constant pentru prevenirea şi sancționarea cazurilor de dobândire și tăinuire a averilor nejustificate, a celor de conflicte de interese sau de incompatibilitate.

Un prim pas în vederea consolidării sistemului național de integritate a fost fortificarea mecanismului de declarare și verificare a averilor, intereselor personale, conflictelor de interese, incompatibilităților, al cadourilor, prin adoptarea la 17.06.2016 a unui nou pachet de legi de integritate, şi anume a Legii cu privire la Autoritatea Națională de Integritate; a Legii cu privire la declararea averii și intereselor personale, precum şi a Legii cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative.

Potrivit noilor prevederi, urmează a fi dinamizată capacitatea administrativă a instituției prin intermediul aplicării soluțiilor de ordinul tehnologiilor informaționale, care stabilesc elaborarea și implementarea platformei de depunere on-line a declarațiilor respective la nivel de țară.

De rând cu alte avantaje, pachetul de legi menționat înaintează o atribuție inedită Comisiei Naţionale de Integritate, care rezidă în sesizarea instanței de judecată în vederea confiscării civile a averilor nejustificate. Este remarcabil, că această procedură va aduce atingere intereselor patrimoniale ale declaranților și în acest scop se impune selectarea calitativă a viitorilor inspectori de integritate, instruirea acestora, precum și a judecătorilor, care vor examina astfel de cazuri.

În procesul de studiere a noului pachet de legi de integritate au fost identificate un șir de lacune/deficiențe și aspecte contradictorii privind punerea eficientă în aplicare a acestora, fapt care a impulsionat formularea unui șir de propuneri de modificare și completare a acestora, precum și a altor acte normative. Propunerile au fost transmise spre informare și luare de atitudine Parlamentului, Guvernului și Ministerului Justiției.

În vederea implementării Legii cu privire la declararea averii și intereselor personale, a fost perfectat proiectul Instrucțiunii privind modul de completare a declarațiilor de avere și interese personale.

Conform art. 12 al Legii cu privire la Autoritatea Națională de Integritate nr. 132 din 17.06.2016, a fost constituit Consiliul de Integritate, care la 30.12.2016 s-a întrunit în prima ședință, în cadrul căreia s-au pus accente prioritar pe asigurarea cât mai rapidă a funcționalității Autorității.

3. Activitatea de control a Autorității Naționale de Integritate

Activitatea Autorității Naționale de Integritate, succesor în drepturi al Comisiei Naționale de Integritate (în continuarie – instituție) pornește, propriu zis, de la înregistrarea petiţiilor.

Pe parcursul anului 2016 au parvenit şi au fost înregistrate **170** petiţii din partea persoanelor fizice și **91** sesizări din partea persoanelor juridice.

În perioada 01.08.2016 – 31.12.2016 au fost înregistrate **88** de petiții/sesizări, din care **84** au fost arhivate pentru transmiterea inspectorilor de integritate, cu informarea petiționarilor, iar **4** au fost remise conform competenței altor organe.

Este de menţionat, că în cadrul examinării petiţiilor nu a fost depăşit termenul de control.

Analiza datelor statistice denotă faptul, că spectrul tematic al solicitarilor abordate atât în petiţiile parvenite de la persoane fizice cât şi în cele de la persoane juridice a fost axat mai mult pe identificarea unor încălcări ale regimului juridic al conflictelor de interese.

În perioada 01.01.2016 – 31.07.2016 instituția, în cadrul a **27** de ședințe ordinare, a inițiat **260** proceduri de control, din care **164** în baza petițiilor parvenite, iar **96** - din oficiu.

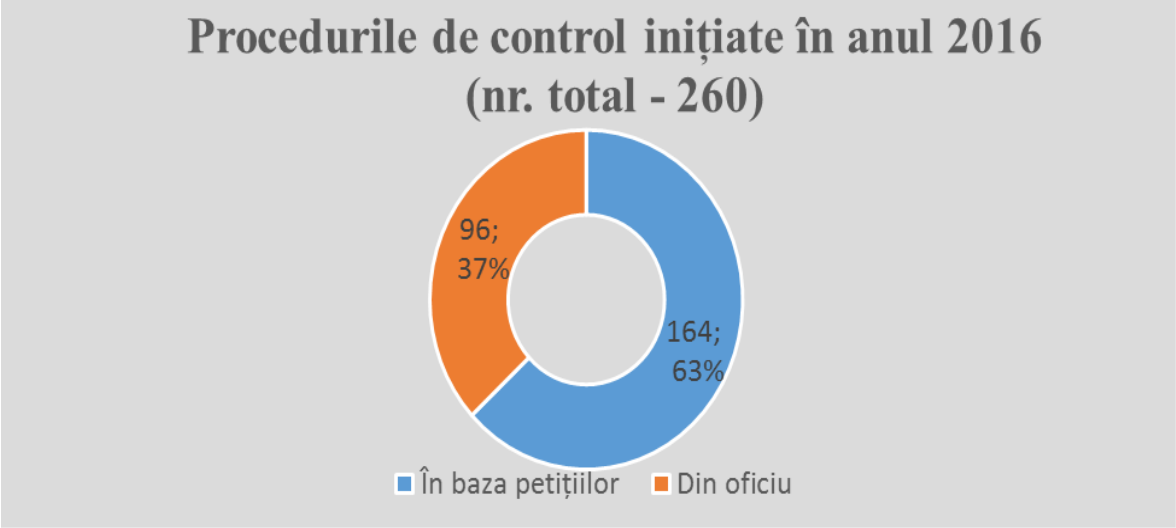

Controalele inițiate au vizat următoarele tipuri de eventuale încălcări:

- **130** cazuri de eventuală încălcare a regimului juridic al declarării veniturilor şi proprietății, sau **50 %**;
- **73** cazuri de eventuală încălcare a regimului juridic al conflictului de interese, ceea ce constituie **28 %**;
- **51** cazuri de eventuală încălcare a regimului juridic al incompatibilităţilor şi restricţiilor, adică **20 %**;
- **6** cazuri de eventuală încălcare a regimului juridic al declarării intereselor personale, sau **2 %.**

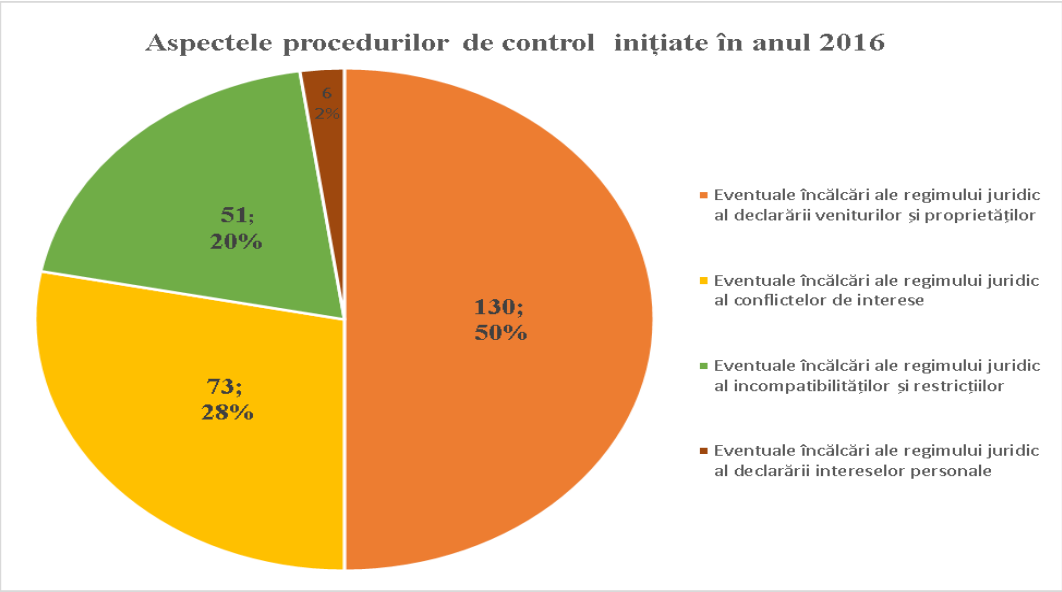

Astfel, în perioada vizată au fost inițiate proceduri de control în privința următoarelor categorii de subiecți ai declarării:

Categorii de subiecţi	*Numărul de subiecţi*
Deputaţi	**16**
Miniştri/viceminiştri	**8**
Judecători, total	**32**
inclusiv conducători ai instanţelor judecătoreşti	1
Procurori	**6**
Conducători, total:	**107**
inclusiv ai: *autorităţilor publice centrale*	1
instituţiilor de reglementare şi control	3
organelor subordonate autorităţilor publice centrale şi de specialitate	12
instituţiilor din domeniul afacerilor externe	-
instituţiilor din domeniul apărării	-
instituţiilor din domeniul culturii	-
instituţiilor din domeniul educaţiei	8
instituţiilor din domeniul sănătăţii	8
instituţiilor municipale şi de stat cu capital majoritar de stat	7
instituţiilor din domeniul tineretului, sportului, turismului	-
administraţiei publice locale, nivelul II (preşedinţi de raioane, vicepreşedinţi, preşedinţi ai consiliilor raionale)	11
administraţiei publice locale, nivelul I (primari, viceprimari)	57
Membri ai organelor colegiale din cadrul autorităţilor	**1**
Persoane din cadrul cabinetului persoanei cu funcţie de demnitate publică	**-**
Funcţionari publici de conducere, total:	**26**
inclusiv *- din cadrul autorităţilor publice centrale*	5
- din cadrul autorităţilor publice subordonate	9
- din cadrul autorităţilor publice locale, nivelul II	5
- din cadrul autorităţilor publice locale, nivelul I	7
Funcţionari publici de execuţie, total:	**22**
inclusiv *- din cadrul autorităţilor publice centrale*	9
- din cadrul autorităţilor publice subordonate	5
- din cadrul autorităţilor publice locale, nivelul II	1
- din cadrul autorităţilor publice locale, nivelul I	7
Funcţionari publici cu statut special, total:	**30**
Total	**248**

În aceiași perioadă instituția a finalizat **303** proceduri de control, din care **115** (**37 %**) – prin adoptarea actului de constatare a încălcărilor admise de către subiecții declarării, iar **188** (**63 %**) - prin clasare, din motiv că faptele enunțate nu s-au confirmat.

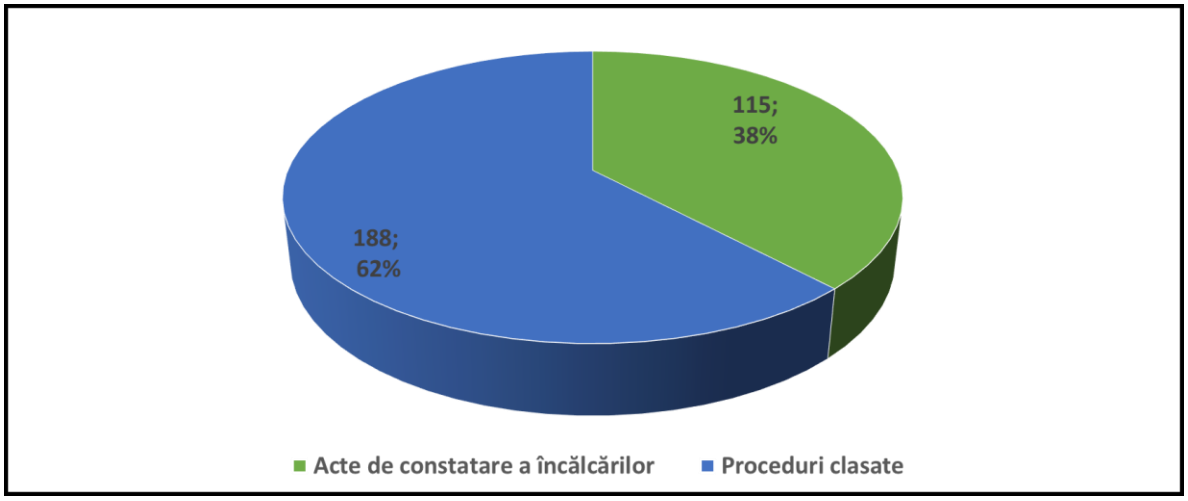

Actele de constatare a încălcărilor au vizat:

- **31** încălcări ale regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății;
- **54** încălcări ale regimului juridic al conflictului de interese;
- **27** încălcări a regimului juridic al incompatibilităţilor şi restricţiilor;
- **3** încălcări a regimului juridic al declarării intereselor personale.

Actele de constatare a lipsei încălcărilor au constituit :

- **131** cazuri vizând regimul juridic al declarării veniturilor și proprietății;
- **20** cazuri vizând regimul juridic al conflictului de interese;
- **35** cazuri vizând regimul juridic al incompatibilităţilor şi restricţiilor;
- **2** cazuri vizând regimul juridic al declarării intereselor personale.

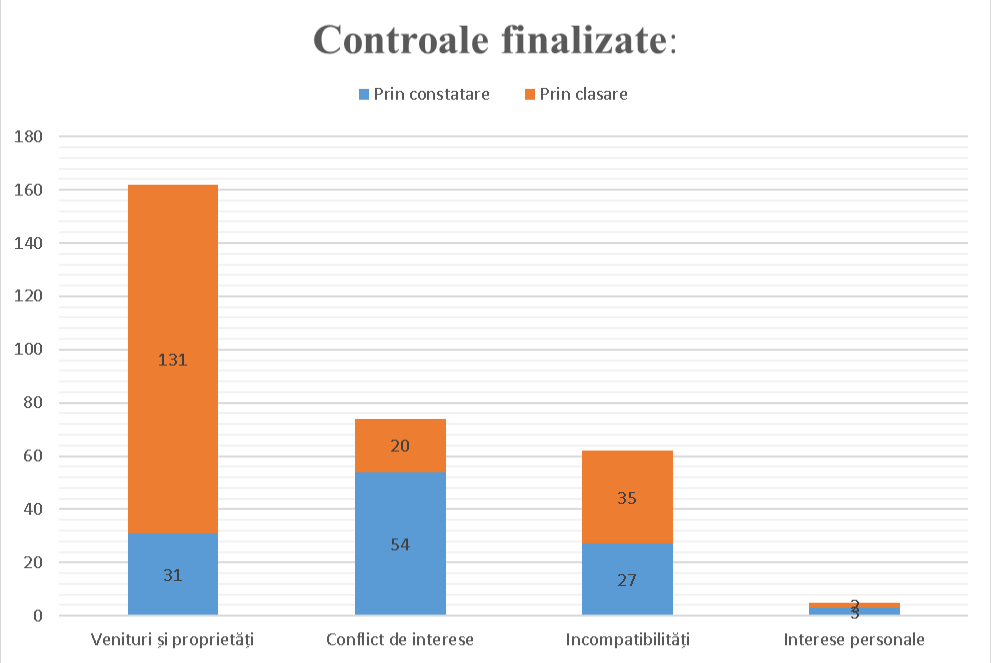

În rezultatul adoptării actelor de constatare a încălcărilor admise au fost sesizate următoarele instituții :

- Organele fiscale – în **4** cazuri (în vederea examinării faptelor constatate prin prisma Codului fiscal);
- Centrul Național Anticorupție – în **32** cazuri (în vederea examinării faptelor constatate prin prisma Codului penal și Codului contravențional);
- Organele de urmărire penală – în **39** cazuri (în vederea examinării faptelor constatate prin prisma Codului penal);

  Potrivit dispozitivului actelor de constatare. după rămânerea definitivă a acestora, urmau a fi sesizate următoarele instituții:
- Instanța de judecată – în **11** cazuri (în vederea anulării actelor administrative emise/adoptate, actelor juridice încheiate sau decizii luate în situații de conflict de interese);
- Alte organe competente – în **14** cazuri (în vederea încetării mandatului/raportului de muncă sau serviciu).

Totodată, la 01.08.2016 fără adoptarea actului de constatare au rămas **75** proceduri de control, care urmează a fi transmise inspectorilor de integritate, pentru efectuarea controlului în conformitate cu noile proceduri, ce vor deriva din legislația în vigoare.

Procedurile nefinisate includ :

- ✓ **42** eventuale încălcări ale regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății;
- ✓ **22** eventuale încălcări ale regimului juridic al conflictului de interese;
- ✓ **10** eventuale încălcări ale regimului juridic al incompatibilităților și restricțiilor;
- ✓ **1** eventuală încălcare a regimului juridic al declarării intereselor personale.

4. Recepționarea declarațiilor

În perioada 01.01.2016 – 31.07.2016 instituția a recepționat **105 171** de declarații cu privire la venituri și proprietate și declarații de interese personale, ce au fost integral scanate și plasate pe pagina web a instituției, datele cu caracter personal fiind hașurate.

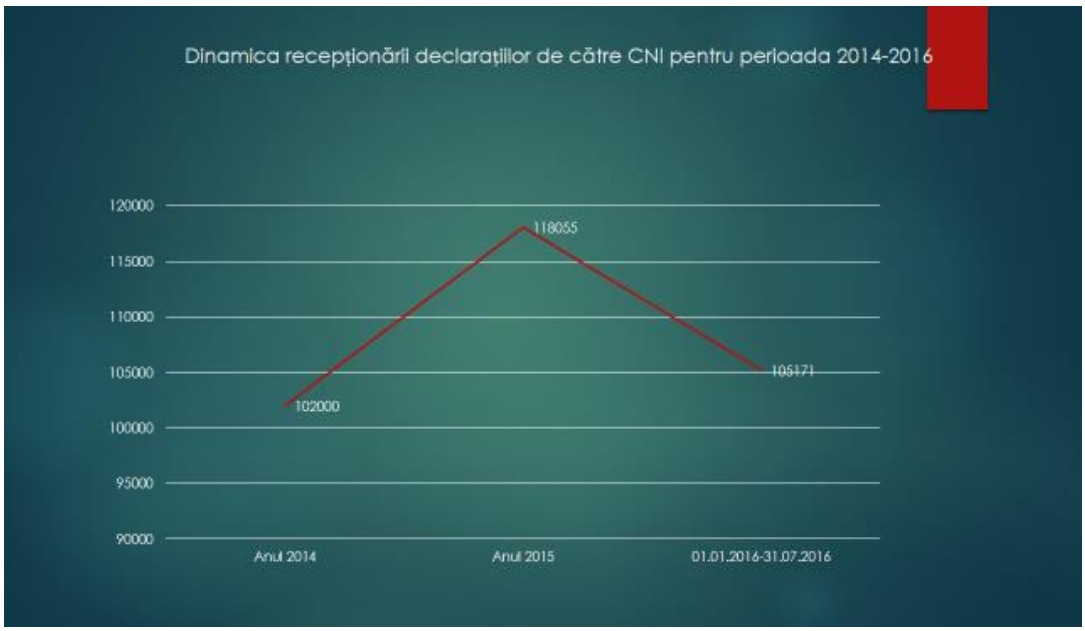

Din 01.08.2016 pînă la finele anului 2016, instituția a recepționat **3 994** decarații de avere și interese personale (tip nou). Aceste declarații vor fi scanate, hașurate datele cu caracter personal și plasate pe pagina web a instituției, după identificarea agentului economic de prestare a serviciilor de digitizare, drept urmare a procedurilor specificate în legislația privind achizițiile publice.

În vederea implementării sistemului de depunere on-line a declarațiilor, au fost întreprinse următoarele acțiuni:

- s-a participat la 7 ședințe de lucru comune cu furnizorul, reprezentanții Centrului de Guvernare Electronică, Fiscservinform, în cadrul cărora au fost discutate aspecte informative legate de etapizarea sistemului;
- s-a participat la testarea funcțională a sistemului E-Integritate și înaintat propuneri de îmbunătățire a unor funcționalități adiționale (de integrare a sistemului e-Integritate cu sistemul de gestiune a corespondenței CNI, de export date din sistemul de gestiune a corespondenței în sistemul e-Integritate, de integrare a sistemului e-Integritate cu Registrul funcționarilor publici)
- s-a acordat suport în perfectarea și semnarea cu Centrul de Guvernare Electronică a Acordului privind utilizarea serviciului electronic guvernamental integrat de semnătură digitală MSign,
- s-a acordat suport în perfectarea și semnarea cu Centrul de Guvernare Electronică a Acordului adițional nr. 1 la contractul nr. MCloud/023/A din 12.06.2015 privind prestarea serviciilor din platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud), care a vizat modificarea cotelor resurselor informatice,
- s-au prezentat informații pentru vizita din aprilie a experților Băncii Mondiale care au avut misiunea de a acorda sprijin reformei cadrului juridic privind dezvoltarea sistemului E-integritate.
- s-a participat la ședința comuna organizată la 12.04.16 de conducerea CNI cu participarea reprezentanților ÎS Fiscservinform și Proiectului e-Integritate, care a vizat rezolvarea problemelor depistate la accesarea și verificarea declarațiilor pe

portalul declarațiilor, precum și nerespectarea angajamentelor asumate de Fiscservinform prin scrisoarea de garanție din luna decembrie 2015.

- s-a contribuit la selectarea și angajarea Administratorului sistemului E-integritate, care a susținut instruirea privind componentele sistemului și a întreprins măsuri de asistare a angajaților CNI în utilizarea programelor.

5. Comunicarea cu subiecții declarării

Pe parcursul anului 2016, angajații instituției au acordat suport consultativ subiecților declarării la adresările parvenite, inclusiv prin poșta electronica și apeluri telefonice, vizând termenul și modul de completare a declarațiilor, identificarea conflictelor de interese.

În vederea implementării corecte a legislației din domeniul de competență instituțională, au fost organizate şi desfăşurate **20** de instruiri în teritoriu cu colectorii și subiecții declarării (circa **1213** persoane) din cadrul autorităţilor publice centrale şi locale cu tematica „Modul de completare a declaraţiilor”.

În baza Planurilor de învăţământ pentru 2016, angajații instituției au asigurat în comun cu Academia de Administrare Publică desfășurarea a **10** ore de curs pentru **140** de funcționari publici de execuție și de conducere din cadrul autorităților publice centrale și locale, inclusiv la Institutul Național de Justiție - **4** ore cu participarea a **43** de funcţionari.

În februarie s-a participat la masa rotundă „Averile şi interesele magistraţilor: cine şi cum le verifică?”, organizată de Asociaţia Presei Independente în cadrul proiectului “Monitorizarea integrităţii persoanelor cu funcţii publice şi a candidaţilor la alegerilor locale 2015 prin intermediul platformei online www.moldovacurata.md”, implementat cu suportul financiar al Programului Buna Guvernare al Fundaţiei Soros-Moldova. În cadrul evenimentului s-a discutat despre eficientizarea verificării declaraţiilor de avere şi interese ale judecătorilor, finalitatea controalelor efectuate pe numele magistraţilor de către instituţiile de prevenire şi combatere a corupţiei, dar şi despre iniţiativa legislativă care poate oferi dreptul CSM de a verifica averile şi interesele judecătorilor, să aplice sancţiuni etc;

6. Transparența instituțională

În perioada anului 2016 instituția a plasat pe pagina web **45** comunicate de presă. Comunicatele au avut ca tematică rezultatele ședințelor de lucru ale instituției, procesul de instruire în teritoriul țării a colectorilor de declarații în diverse instituții, ce ține de finisarea perioadei de depunere a declarațiilor din partea subiecților, despre suplinirea funcțiilor vacante din instituție.

În perioada de referință a fost actualizată pagina web a instituției. Astfel, în conlucrare cu Centrul de Telecomunicații Speciale au fost completate compartimentele ce aveau restanțe la componentele site-ului.

Un alt aspect foarte important a fost completarea fișierului de presă, care include numele, prenumele și adresele de email ale jurnaliștilor. La momentul actual, fișierul include **155** de jurnaliști, care au primit agenda ședințelor și comunicatele de presă de la ședințele respective. Reprezentanții mass-media au beneficiat de informații suplimentare cu privire la materialele examinate de instituție. Au fost oferite circa **40**

declarații pentru presă în perioada de referință (în scris sau la telefon), fiind făcute și **9** declarații video pentru TV, difuzate la posturile de televiziuni interesate.

În aceeași perioadă au fost asigurate activități de protocol, inclusiv pregătirea punctelor de reper și a deplasărilor la diverse reuniuni internaționale de profil – **6** activități de acest gen, remiterea a **26** mesaje de felicitare de ordin profesional sau marcarea zilelor de naștere.

În conformitate cu Regulamentul de funcționare a sistemului liniilor telefonice anticorupție aprobat prin Legea nr.252 din 25.10.2013, a fost asigurată ținerea registrului special în care au fost incluse apelurile parvenite la linia telefonică respectivă. Pe parcursul anului 2016 în registru au fost înregistrate **42** apeluri, fiind întocmite note informative respective.

7. Monitorizarea practicii judiciare

Pe parcursul anului 2016, instituția a fost antrenată la examinarea a **76** de cauze, având în vedere durata de examinare a litigiilor în instanțele de judecată. Dintre acestea, **29** de cereri de chemare în judecată au fost depuse în anul 2016, **11** acte privind conflictul de interese, **7** acte despre constatarea incompatibilității și **11** - privind încălcarea regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății. De asemenea, angajații instituției au participat la **203** ședințe judiciare.

În total, pe parcursul perioadei respective, de către instanțele de judecată au fost adoptate **85** hotărâri judecătorești, inclusiv**: 33** – de către instanțele de fond, **32** - de Curtea de Apel și **20** decizii la Curtea Supremă de Justiție.

Procese examinate cu hotărâri definitive și irevocabile - **45**, dintre care în **34** de cazuri au fost menținute actele de constatare emise de instituție, în **11** cazuri acestea fiind anulate.

Necesită de menționat că, în perioada 2016 încă nu a fost conturată o practică judiciară în privința actelor de constatare privind încălcarea regimului juridic al veniturilor și al proprietății, instanțele de judecată pronunțând hotărâri diferite în acest sens.

Totodată, a fost remarcată și interpretarea diferită în practica judiciară a cazurilor de incompatibilitate în dependență de prezența factorului muncii remunerate, cât și interpretarea diferită în cazurile de existenței a unor conflicte de interese.

Este regretabil și faptul că, la rămînerea definitivă a hotărârilor în privința actelor de constatare privind incompatibilitățile, majoritatea dintre acestea nu au mai putut fi executate întrucât subiecții nu mai ocupau funcția incompatibilă sau le-a expirat mandatul.

În perioada 01.01.2016 – 31.07.2016 instituția a întocmit **13** procese-verbale contravenționale pentru nedepunerea declarațiilor în termenul stabilit de lege.

Odată cu adoptarea Legii nr.132 din 17.06.2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, competența emiterii proceselor-verbale a trecut în atribuția inspectorilor de integritate, motiv din care activitatea de emitere a proceselor-verbale este suspendată pe durata reorganizării.

Totodată, menționăm că instanța de judecată a emis **16** hotărâri per total pentru anul 2016, având în vedere pronunțarea în privința unor cazuri din anul 2015, dintre care, **7** hotărâri de încetare a cauzelor contravenționale, **9** hotărâri de recunoaștere a persoanelor vinovate cu aplicarea amenzilor sub formă de amendă în toate cazurile de **75 u.c.**

Suma totală a amenzilor pentru anul 2016 – 675 u.c. – 13.500 lei MDL

Referitor la deciziile de încetare a procesului contravențional menționăm că, termenul de stabilire a sancțiunii contravenționale de 3 luni din data comiterii încălcării fiind restrâns, instanța de judecată stabilind vinovăția contravenienților cu încetarea însă a proceselor contravenționale din motivul expirării termenului de aplicare a sancțiunii contravenționale.

8. Managementul resurselor umane

Pornind de la faptul că profesionalismul, în egală măsură cu devotamentul şi integritatea, determină progresele în realizarea obiectivelor de importanţă strategică ale Autorităţii Naţionale de Integritate în vederea promovării standardelor de integritate în sectorul public şi cel administrativ, activitatea în domeniul managementului resurselor umane în anul 2016 a continuat având în vedere responsabilitatea pentru realizarea consecventă a politicii de personal în baza principiilor de meritocraţie pentru ocuparea unei funcții în cadrul ANI, de stabilitate în funcţie, apreciere după merit şi oportunități egale de dezvoltare a carierei profesionale.

Accentele au fost puse pe două priorităţi: completarea subdiviziunilor structural cu cadre bine pregătite din punct de vedere al cunoştinţelor şi experienţei în domeniu şi dezvoltarea capacităţilor profesionale ale angajaţilor prin activităţi de instruire, care să asigure, competenţă, motivare şi eficienţă şi dedicaţie.

Întru realizarea obiectivelor stabilite au fost scoase în concurs 5 posturi vacante. În rezultatul măsurilor organizate în cadrul concursurilor desfăşurate, corpul de funcţionari publici ai aparatului CNI a fost consolidat cu încă 4 angajaţi.

Astfel, potenţialul Autorităţii Naţioanle de Integritate pe componenta resurselor umane a crescut semnifcativ, devenind o forţă capabilă de a face faţă tururor provocărilor. Din cei 24 anagajaţi înregistraţi la 31.12.2016, 15 au studii juridice, 4 - studii economice, 2 – studii juridice şi economice, 1 – în domeniul ştiinţelor

comunicării. 6 angajaţi au vecime în serviciul public peste 20 ani, 4 – peste 10 ani, 6 – de la 5 la 10 ani şi 6 – pînă la 5 ani. Vârsta medie a angajaţilor este de 43 de ani.

Odată constituit, au urmat măsuri consecvente la nivel instituţional în vederea consolidării potenţialului uman al instituţiei.

Un rol esenţial în dezvoltarea profesională al angajaţilor ANI în anul 2016 a revenit specialiştilor din cadrul Centrului de Guvernare Electronică pentru instruirea pe componenta e – integritate, or prioritătile destul de ambiţioase privind trecerea la declararea averilor şi intereselor personale on –line implică cunoştinţe temeinice în domeniul tehnologiilor informaţionale pentru gestionarea declaraţiilor depuse, dar şi formarea şi ţinerea dosarelor de control în variantă electronica.

În acest sens, dar şi în contextul aprobării la 01.08.2016 a pachetului de legi de integritate, instruirile interne au fost axate, preponderent, pe studierea aspectelor stringente privind promovarea standardelor de integritate în serviciul public.

De asemenea, funcţionarii Autorităţii au participat la cursuri de instruire în cadrul Academiei de Administrare Publică, precum şi la instruiri organizate de alte instituţii cu competenţe în domeniu.

În total, în anul 2016, angajaţii Autorităţii au frecventat 16 instruiri în cadrul instituției și 37 instruiri externe, dintre care 31 în țară și 6 peste hotare.

Astfel, pornind de la proiectarea managementului de calitate, subscris rigorilor ce decurg din aplicarea legilor şi a principiilor de etică, se urmăreşte ca Autoritatea Naţională de Integritate să devină o instituţie consolidată, cu impact major în prevenirea corupţiei în zonele de risc.

9. Executarea bugetului

Potrivit Legii bugetului pentru anul 2016, instituției i-au fost aprobate alocații financiare în sumă de **5 990,5** mii lei.

Conform clasificației bugetare și planului finanțat aprobat, alocațiile financiare au fost repartizate și folosite în conformitate cu prevederile legislației.

Mijloacele fixe la începutul anului au constituit **2 894,9** mii lei, iar la finele anului – **3 024,9** mii lei.

Bugetul pentru anul 2016 a fost executat în sumă de **5394,9** mii lei, ce constituie **90%**.

Soldul mijloacelor financiare neutilizate, la situația din 01ianuarie 2017, constituia **595,4** mii lei.

Dinamica utilizării alocațiilor bugetare pe poziții „cheie" în perioada 2013 – 2016 poate fi reprezentată prin următorul grafic :

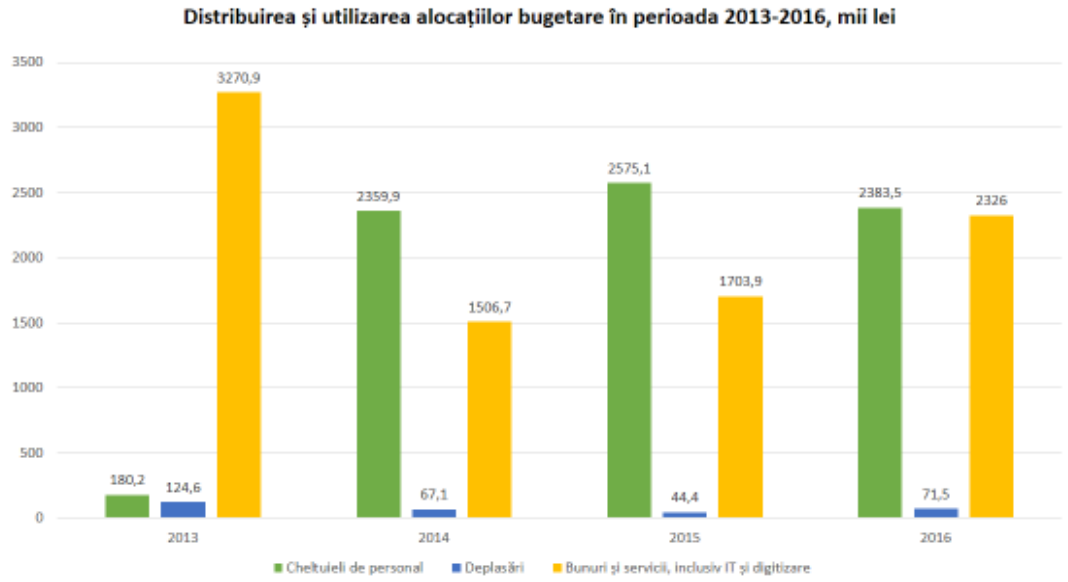

10. Cooperarea națională și internațională

În perioada de raportare angajații instituției au fost antrenați în mai multe activități legate de implementarea documentelor de politici – Strategia Națională Anticorupție 2011-2016, Strategia de Reformă a Sectorului Justiției 2011-2016, Planul de Acțiuni de Implementare a Acordului de Asociere RM-UE 2014-2016, Matricea de Politici privind liberalizarea regimului de vize, etc.

S-a contribuit la dezvoltarea relațiilor de colaborare pe plan intern și extern prin următoarele activități:

- la 28.01.2016 s-a participat la ședința organizată de CAN, întru prezentarea Raportului de evaluare a riscurilor de corupție în sistemul achizițiilor publice și a Sistemului de indicatori *Red Flag* ai fraudei și corupției pe întreg procesul de achiziții, ambele elaborate în cadrul proiectului „Consolidarea capacităților de exercitare a funcțiilor de prevenire și analiza corupției" implementat de PNUD Moldova cu suportul financiar al Norvegiei;
- în martie s-a participat la vizita de lucru a experților PNUD Moldova în domeniul drepturilor omului, în cadrul căreia au fost prezentate informații despre activitatea instituției și ariile de competență ale acesteia;
- la 07.09.2016 a avut loc întîlnirea de lucru cu finanțatorii Institutul de Politici Publice România, Agenția Națională de Integritate România și Institutul de Politici Publice Moldova în cadrul Proiectului „Consolidarea sistemului integrat de identificare, prevenire și combatere a conflictelor de interese în RM";

- la 16.09.2016 s-a participat la evenimentul organizat de Asociația ADEPT în cadrul căreia a fost prezentat Raportul final de monitorizare a implementării Foii de parcurs privind Acordul de Asociere RM-UE;
- în perioada 20–21 octombrie 2016 s-a participat la cea de-a 3-a Reuniune regională a organelor de control a averilor și conflictelor de interese din Europa de Sud-Est, organizată în or. Sofia, Bulgaria de către Inițiativa Regională Anticorupție în cooperare cu Consiliul Regional de Cooperare și Comisia pentru prevenirea și verificarea conflictelor de interese din Bulgaria, cu suportul financiar acordat de Agenția pentru Dezvoltare din Austria. Evenimentul este parte a procesului continuu de consolidare a cooperării regionale, și a fost organizat ca urmare a reuniunilor regionale organizate în 2015 la Zagreb, Croația și în martie 2016 la Tirana, Albania. Acesta a avut ca scop punerea în aplicare de către țările-membre ale Europei de Sud-Est a Strategiei de dezvoltare a Europei de Sud-Est, până în 2020, întărirea cooperării regionale în domeniul declararea averilor și conflict de interese. Un subiect aparte și important a vizat discutarea proiectului Instrumentului juridic regional privind schimbul de date între autoritățile de supraveghere din Europa de Sud-Est despre activele și conflictele de interese ale declaranților acestor țări. Instrumentul este destinat să se aplice sistemelor de declarare a averilor și a intereselor personale ale persoanelor care dețin funcții publice în scopul realizării de integritate, astfel cum se prevede la articolele 8 și 52 din Convenția Convenției Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției (UNCAC);
- la 21.10.2016 a fost efectuată o vizită de protocol la Comisia de prevenire și verificarea conflictelor de interese din Bulgaria, în cadrul căreia a fost lansată inițiativa de semnare a unui acord de colaborare.
- la 06.12.2016 s-a participat la masa rotundă organizată de Transparency International Moldova privind lansarea raportului „Monitorizarea transparenței întreprinderilor de stat și societăților pe acțiuni cu capital de stat din RM”;
- în cadrul vizitei 13.12.2016 a reprezentantului Băncii Mondiale, Laura Pop a fost propusă Lista necesităților de asistență pentru consolidarea capacităților Autorității Naționale de Integritate pentru perioada 2017-2018;

11. Deficiențe și soluții

Legea privind declararea averii şi a intereselor personale nu definește noțiunile de activitate remunerată/retribuită, activitate didactică, activitate ştiinţifică, activitate de creație. Noțiunile date nu se regăsesc nici în alte acte normative în vigoare, ceea ce, din practica CNI, a creat circumstanțe favorabile interpretărilor arbitrare a acestora, atât de subiecții declarării cât și de membrii instituției ce au adoptat hotărâri.

O altă situație de incompatibilitate ar fi generată de deținerea calității de fondator a unei societăți comerciale, inclusiv orice fel de activitate de întreprinzător, desfăşurată direct sau prin intermediul unei persoane terţe.

Potrivit aceleași legi, la categoria „persoane apropiate” nu se mai regăsesc soțul/soția și copii subiectului. Astfel, pornind de la noua definiție a conflictului de interese, în cazul în care subiectul va fi pus în situația să ia decizii, să semneze acte care

vizează soțul/soția sau copii, cel mai mult probabil că acesta nu va mai avea obligația de a declara și soluționa atare situații.

În sensul dat, este necesar de a opera modificări la cadrul normativ existent, sau de a prevedea noțiunile date în instrucțiunile și metodologiile de lucru ale ANI.

Reieșind din cele menționate, se propune realizarea următoarelor acțiuni necesare fortificării și consolidării capacităților Autorității Naționale de Integritate:

1. Solicitarea Parlamentului și Ministerului Justiției susținerii propunerilor elaborate de către ANI privind legislația cu privire la integritate (Legea nr. 132/2016, Legea nr.133/2016) și a cadrului normativ conex, în vederea eliminării lacunelor admise și introducerii modificărilor și ajustărilor necesare garantării unui mecanism eficient de asigurare a integrității în exercitarea funcției publice (inclusiv a celei elective) și a funcției de demnitate publică și de prevenire a corupției.
2. Inițierea și menținerea unui dialog constant cu Ministerul Justiției și societatea civilă, în vederea promovării intereselor instituționale ale ANI.
3. Creșterea capacităților de prevenire ale ANI, inclusiv prin mediatizarea activității acesteia, spoturi publicitare, materiale promoționale, dezbateri tele-radio tematice, etc.
4. Instruirea subiecților declarării (în special a consilierilor locali – subiecți noi), prin familiarizarea cu prevederile noului cadru normativ ce reglementează integritatea în serviciul public, declararea averilor, neadmiterea încălcării regimurilor juridice a conflictelor de interese, incompatibilităților și restricțiilor.
5. Instruirea factorilor de decizie în a căror atribuții intră constatarea și sancționarea încălcării regimurilor juridice a declarării averii și intereselor personale, conflictelor de interese, incompatibilităților și restricțiilor (procurori, judecători, etc.).
6. Instruirea exponenților ANI, în special a inspectorilor de integritate, în vederea aplicării corecte și eficiente a legislației, obținerii unor rezultate palpabile de pe urma activităților efectuate, promovării imaginii ANI și transparentizării activității acesteia.
7. Efectuarea vizitelor de studiu, la instituții similare ANI-ului, în vederea schimbului de experiență și preluarea bunelor practici (în special suntem interesați de experiența ANI Romania).
8. Elaborarea instrucțiunilor interne necesare activității ANI și a ghidurilor ce ar servi sprijin subiecților declarării pentru prevenirea încălcării de către aceștia a legislației cu privire la integritate.

A devenit stringentă și necesitatea identificării mecanismelor eficiente de verificare a averilor deținute de către subiecții declarării, aflate peste hotarele Republicii Moldova. Pe această dimensiune ar fi acceptabilă, cel puțin la nivel regional, elaborarea și semnarea unui act internațional privind asistența juridică în materie de verificare a averilor din străinătate. În acest domeniu urmează să fie implicate autoritățile respective ale statului.